

Meri on ympäröinyt Juha Nurmista aina. Sen ääreltä on tullut elanto ja löytynyt vaimo. Kansien väliinkin mies on meren taltuttanut. Nyt on suojelun aika.

TEKSTI IRINA BJÖRKMAN KUVAT KATRI LEHTOLA

Itämeren ihmemies

Juha Nurminen on tyytyväinen Puhdas Itämeri-hankkeen etenemiseen. – Seuraavaksi siirrymme kohti Baltiaa ja Puolaa.

NÄIN AJATTELEN NYT

Nuorena luulin, että elämä on selkeä jatkumo.

Nyt ymmärrän, että elämän ei tarvitse olla siisti ja eheä paketti, vaan säröt ovat elämän rikkautta.

Haluaisin vielä päästä Galapagossaarille sukeltamaan.

Vanhuus on toistaiseksi kohtaamaton mysteeri.

”Mun ongelma on, että välillä

On kuuma. Keskkiesän helle nostattaa epätodellisen näköistä sumuharsoa Itämeren ylle. Jossakin edessä häämöttää Suursaaren muhurainen rantaviiva.

Boistön kalliosaarella riittää porukkaa. Työmiehiä, asiakkaita tutustumassa tulevaan kokouspaikkaan, tiedottaja, Hemulin näköinen puutarhuri, toimittaja ja valokuvaaja. Puutuu vain haastateltava ja saaren omistaja, liikemies **Juha Nurminen**.

Tiedottaja **Pirjo Virkkunen** kantaa kahvia ja voileipiä. Vähän väliä hänen puhelimensa pärähtää. Soittoäänenä lapsen ääni laulaa ”Kiinan keisari ratsastaa...” Juha siellä soittaa: tuloissa ollaan.

Pian meren huminan rikkoo moottoriveneen pörinä. Juha kaartaa Buster-veneellään rantaan ja vilkuttaa iloisesti.

Kun Juha Nurminen ja hänen vaimonsa **Marjo** rantautuvat, työmiehetkin terhakoituvat. Puutarhuri kyselee tarkennuksia töihin, Virkkunen kertoo ketkä ovat soittaneet ja muistuttaa päivän ohjelmasta. Maailmanluokan menoa.

– Moi, moi, Juha kättelee jokaisen vastaan tulevan rivakasti, leveä virne kasvoillaan.

On Juha Nurmisen ihan tavallinen lomapäivä.

Ainahan se on mielessä

Väki alkaa hajaantua pitkin saarta. Juha istuu vanhan luotsirakennuksen terassille. On selvää, mistä jutustelu alkaa. Aihe kimaltelee ympärillä.

– Meri on aina kiinnostanut. Ensin tulivat tietysti laivat, sitten kalastus ja purjehdus. Aina

on löytynyt jotakin.

Laivat olivat pienen pojan elämässä itsestäänselvyys. Nykyinen John Nurmisen sukuryityksen päämies vietiin heti polvenkorkuisena vesille. Hänen lapsuudessaan yritys vielä keskittyi merenkulkuun. Hiljalleen siirryttiin maalle ja ilmaan, nykyään pääpaino on rautateillä ja taidekuljetuksissa.

Meri on silti aina pysynyt mielessä. Nelikymppisenä Juha aloitti sukellusharrastuksen. Siihen heräsi innostus aika erikoista tietä, vaikkakin aika juhamaisesti, trooppisia kaloja keräilemällä.

– Kun katselin merivesiakaavaarioni fisuja, mietin, että noiden sekaan olisi kiva päästä.

Ihan vain välihuomiona, ikään kuin sisään hengittäen, Juha kertoo, että keräily on meren lailla verissä. Kalojen lisäksi miehellä on kattavat maailmankartasto- ja navigaatiolaitteistokokoelmat. No, mikäpä siinä, keräilijähän ovat tutkitusti keskivertoa onnellisempia noin muutenkin. Heillä riittää motivaatiota – mikä onkin Boistön päivän toinen tärkeä puheenaihe.

Kalliomaan kunnostaja

Juhan puhelin, yksi monista soipöydällä. Tiedottaja soittelee toiselta puolelta saarta ja muistuttaa pian alkavasta työmaakokouksesta. Juha ei kiirehdi. Hän kaartelee jutuissaan, saattaa poiketa sivureiteille, tehdä muutaman ylimääräisen kierroksen, mutta palaa aina takaisin pääväylälle.

Boistön ja Juhan yhteiselo on vain pari vuotta vanha. Kun vanha puolustusvoimien saari tuli myyntiin, Juha teki tarjouk-

ideoita tulee mieleen vähän liikaakin”

sen ja lupasi panna sen kuntoon saaren luontoa kunnioittaen.

Niin hän tekikin. Nyt luotiasiasema, merivartioasema ja vanha tulenjohtotorni on kunnostettu vuokrauskäyttöön, samoin kierrätysmateriaaleista rakennettu saunarakennus.

– Täällä on muuten itäisen Itämeren komeimmat rantakalliot, Juha sanoo ja levittelee käsiään kohti pohjoisrantaa.

Merestä murhettakin

Ovat ne komeat, oikeat sileät letunpaistokalliot. Juuri tällaiselle saarelle Muumipappa pakeni perheensä kanssa itseään etsimään. Juha ei tosin perheineen asu Boistöllä. Talvet kuluvat Helsingissä, kesät Hepolahden vanhalla kalastajatilalla.

– Siellä lomailen ja harrastan perinnerakentamista, se on intohimoni.

Tahti alkaa kuulostaa uskottomalta. Kaksi saarta, monet projektit ja muutama yritys. Millä ihmeen lääkityksellä kaikki hoituu?

– Ihan kalanmaksajöljyllä, Juha virnistää ja kauhoo rantavettä.

– Hei katso, ei yhtään sinilevää, vaikka heinäkuu on melkein puolivälissä.

Juha on tyytyväinen. Kymmenisen vuotta sitten hän pisti sukellusreissuillaan lopullisesti merille sen, minkä oikeastaan jo tiesi: kotimeri oli kurjassa kunnossa. Hän ryhtyi miettimään, mitä voisi tehdä. Meriperinnettä tallentava John Nurminen säätiö tuntui sopivalta väylältä. Polkaistiin käyntiin Puhdas Itämeri -han-

ke. Homma eteni, mikä ei enää yllätä, vauhdilla.

– Me päätimme keskittyä päästöjen vähentämiseen ja rehevöitymisen estämiseen jo hyvin varhaisessa vaiheessa.

Juha pisti omista rahoistaan tuntuvan summan hankkeen pesämunaksi. Sillä houkutteltiin muita mukaan, muun muassa itämeriaktivisti **Iikka Herlin**. Kun lahjoittajia alkoi olla mukana tarpeeksi, alettiin toimia. Heti oli selvää, että oli seilattava kohti itää, Itämeren suulle Pietariin.

– Monta vuotta vuotta veiväsimme pitkää päivää venäläisten kanssa. Nyt homma alkaa todella tuottaa tulosta. Pietarin fosforipäästöt ovat selvästi vähentyneet kuluneiden vuosien aikana. Seuraavaksi siirrytään kohti Valko-Venäjää, Puolaa ja Baltian maita, hommaa riittää.

Venäläisten saunottaja

Venäjän suhteet ovat mainio esimerkki Juha Nurminen tavasta toimia. Hän on sinnikäs lobbari, ketterä liikkeissään eikä niin turhan tarkka muodollisista tavoista asioida.

– Pietarin vedenpuhdistamon johtaja innostui hankkeesta vähän hitaasti. Tutustutin hänet Itämereen, päättäjiin ja yritysjohtajiin. Hepolahden saunassa hän lopullisesti lämpeni. Sen jälkeen yhteistyö sujui mainiosti.

Juha kuvaa tapaansa hoitaa asioita ”ystävällisen aggressiiviseksi”. Se on toiminut hyvin venäläisten kanssa. Muutenkin hän tekee mielellään töitä itänaapureiden kanssa. Venä-

läiset ovat usein mutkattomampia, henkilökohtaisempia kuin ruotsalaiset.

Juha pitää ihmisistä ja neuvottelemisesta. Puhelimella soittelen voittaa vain yksi: kasvotusten juttelu.

– Tykkään järjestellä asioita ja etsiä uusia kytköksiä.

Usein Juhan ideat tuntuvat aluksi isoilta, monen mielestä lähes mahdottomilta, mutta hän tykkää pöristä.

– Mun ongelma on se, että välillä ideoita juolahtaa mieleen vähän liikaakin, hän poh-tii varovasti.

Sanankäänteet tarkentuvat. Työ menee usein kaiken muun yli, aika on kortilla. Mutta sitten hän jälleen innostuu: Tankkeriturva-hanke. Siinä tulee taas juttu, joka nopeasta ideasta kasattiin kunnon projektiksi. Ties kuinka monet kertaa elämässään Juha on tehnyt kansalaisaloitteen.

Hyvät suhteet päättäjiin

”No, teimme sitten kansalaisaloitteen”, on lause joka vilah-taa aina silloin tällöin Juhan puheessa. Vähän kuin muilla se, että ”kävin kioskillä”. Tankkeriturva-idea syntyi vanhojen merisotakoulun kurssikaverien kesken. He miettivät yhdessä, mitä Itämerelle tapahtuu, jos oikein paha öljytankkeri-onnettomuus osuu kohdalle. Päädyttiin siihen, että navigointimenetelmiä on ainakin kehitettävä.

– Siihen saatiin ihmisiä ihan mukavasti mukaan, ja nyt on viety amiraali **Juhani Kaskealan** kanssa aloite EU:hun, **Barrosolle** asti.

Juhan pelin henkeen kuuluu pitää hyvät suhteet valtioval-

JUHA NURMINEN

● Syntynyt 28.4.1946.

● Neljännen polven yrittäjä perheytyksessä.

● Nurminen Logistics Oyj:n hallituksen puheenjohtaja, John Nurminen Oy:n hallituksen puheenjohtaja, John Nurminen Säätiön hallituksen puheenjohtaja.

● Kustantaja, kirjailija, keräilijä.

● Säätiön tunnetuimmat teokset, joissa mukana päätoimittajana: Koillisväylä (1992), Mare Balticum (1995), Ultima Thule (2001) ja Meritie (2007).

● Vuoden maineteko -tunnustus 2005, Valtion tiedonjulkistamispalkinto elämäntyöstä 2008.

● Naimisissa, viisi lasta kahdesta avioliitosta ja neljä lastenlasta.

taan, muihin kansalaisjärjestöihin ja EU-päättäjiin. Erityisen lähellä on yritysmaailma. Hän haluaa, että oman säätiön hankkeissa toimitaan yritys-mäisesti, niin että voidaan tehdä nopealiikkeisiä ”hardcore-projekteja”, kuten Tankkeriturva. Puhdas Itämeri -hankkeeseen on saatu suuria yrityksiä mukaan, muun muassa Nokia, Fortum ja Sanoma. Silti jokaisen työpanos ja vapaaehtoisvoimat ovat tärkeitä.

– Vähän aikaa sitten Nokian johtaja ja innokas purjehtija **Pekka Laaksonen** halusi tulla mukaan Itämeri-hankkeeseen ja oli sitten vuoden ilmaiseksi töissä. Oli niin hyvä, että jäi lopulta kokonaan meille vetämään Tankkeriturva-hanketta. ▶

Aallot kansien välissä

Jatkamme kulkua kallioilla. Juha loikkii terävästi eteenpäin. Vilkkaasta miehestä ei uskoisi, mutta tilastollisesti hän alkaa lähennellä eläkeikää. Juu, hän itsekkin myöntää, olisi mukava pikkuhiljaa vähän keventää työtaakkaa.

– Mutta en mä mitään eläkelöllöilyä aloita, hän lähes keskeyttää jo itsensäkin.

Juha aikoo antaa ajastaan yhä enemmän säätiölle, meriperinteen tallentamiseen, Itämeri-hankkeeseen ja tietysti rakkaille kirjoille. Siis niiden tekemiseen ja kustantamiseen, tietysti. Kaiken yrittämisen, luonnonsuojelun, keräilyn ja harrastamisen lisäksi hän on niittänyt mainetta merihistoriaa käsittelevillä suurteoksillaan. Idea kustantamiseen syntyi 1990-luvun alussa suuresta innostuksesta, kuinkas muuten.

– Olin tosi kiinnostunut löytöretkeilijöistä, erityisesti

Nordenskiöldistä. Menin Helsingin yliopistolle ja sanoin, että tehdään yhdessä miehestä näyttely.

Projekti onnistui niin hyvin, että näyttelystä syntyi kirja, *Koillisväylä*. Sen jälkeen hän on kustantanut monia kirjoja, muun muassa teokset *Meritie, navigoinnin historia* ja *Ultima Thule, pohjoisen löytöretkeilyn historia*, jotka ovat myyneet ulkomailta ennätyksellisesti kymmeniätuhansia ja joita on käännetty kuudelle kielelle.

Vaimo nousi vedestä

Marjo käväisee vilkaisemassa miehensä tekemisiä.

– Se työmaakokous, hän muistuttaa hymyillen ja jatkaa kuumuudessa käpertyneiden lehtien haravointia.

Juhaa ja Marjoa yhdistää meri. Sieltä mies vaimonsa löysikin, sukelluskurssilta. Nyt pariskunnalla on kaksi lasta, Boistön pyöritys ja yhteiset kirjaprojektit. Marjo voitti vuonna

Meri on Juha Nurmisen miljö, sukeltaminen tärkeä harrastus. Nurmiset käyvät ainakin kerran vuodessa jossain eksoottisessa meressä sukellelemassa.

2008 Tieto-Finlandia-palkinnon teoksellaan *Tiedon tyttäret*. Nyt hän tekee Juhan kanssa tietokirjaa maailmankartoista.

– Tämä on iso juttu. Tutkimme maailmankartan kulttuurihistoriaa keskiajalta uudelle ajalle. Käymme vanhoissa kirjastoissa pitkin maailmaa, Juha kertoo.

Jo Juhan isä Matti oli aktiivinen karttojen keräilijä. Innostus tarttui poikaan, ja hän on kerännyt karttoja koko ikänsä. Arvokkain on maailman vanhin kartta, joka on vuodelta 1477 Bolognassa.

Eikö työn ja perheen yhdistäminen mutkista asioita?

– Vielä me ei olla tappeltu, naurahtaa Juha.

– Marjo kirjoittaa, mä kommentoin ja visualisoin. Harjoiteltiin tätä työnjakoa jo Tiedon tyttäriässä.

Marjo tajuaa myös selvästi paremmin kellon päälle. Hän käy huikkaamassa, että enää ei ole kiirettä, työmaakokousta on siirretty suosiolla illemmaksi.

Viimeinen mohikaani

Kiipeämme takaisin luotsiasemalle. Tiedottaja kertoo, ketkä ovat soittaneet, ja rientää pitämään palaveria Marjon kanssa. Juha ei pidä tietokoneista, hänen assistenttinsa hoitavat pitkälti juoksevat asiat. Hän on hyvä delegoimaan.

– Nykyään mulla on hyvät tyypit vetämässä yrityksiä ja hankkeita, luotan heihin täysin.

Enää firmojen ja säätiöiden johtoon ei tule yhtä pomoa, kuten Juha on ollut. Hän jää Nurmisten viimeiseksi mohikaaniksi.

– Ehkä mä voin dyykkailla hiljalleen enemmän perheen kanssa, Juha arvelee.

Nurmiset käyvät ainakin kerran vuodessa jossain eksoottisessa meressä sukeltamassa. Juha rakastaa sukelluskuvausta, se on hänen intohimonsa, yksi niistä kymmenistä.

Mutta nyt hän vihdoin harppoo työmaakokoukseen. Uuden saunan kiukaan muuraus on kesken. On vielä pakko kysyä, miten nämä kaikki muurinhormit, Itämeri, suurteokset, laivat ja merikalat pysyvät mitenkään yhdessä päässä?

– Mä viihdyn tipaleipäympäristössä, mies huikkaa ja rientää kokoukseen.

Jostain pusikosta kuuluu matkapuhelimen rallatus.

Sotalaivasto ja syväsatama

Päivä on taittumassa iltaan. Haastattelu on ohi, teemme lähtöä kotiin. Veneeseen on helppo astua, sillä Juha kunosti saareen ensi töikseen vanhan syväsataman.

Puutarhuri kerää aurinon laskiessa välineensä veneeseen. Kuumuus on tehnyt saarivieraiden liikkeet verkkaiksiksi. Juha sen sijaan kävellä nakuttaa nopein askelin. Hän latoo välillä meidän veneeseemme pussia ja nyssäkkää, välillä omaansa. Huomaa, että hän on tehnyt elämäntyönsä sujuvaa päättelyä vaativalla logistiikka-alalla.

Hetkeksi Juha häviää kallioiden taakse mutta palaa isohkoa lautakasaa kantaen.

– Näistä me lasten kanssa rakennetaan tänä kesänä sotalaivasto. ■

Juha ei aio löllöillä eläkkeellä.